

Een kijkje in de keuken

Burgemeesterswissel tussen Haarlemmermeer en Zaanstad: goed bevallen en smaakt naar meer!

Beëdiging burgemeesters in het provinciehuis in Haarlem

Goed samenwerken betekent dat je je goed in elkaars positie kunt verplaatsen. Dat besef was reden voor de burgemeesters van Haarlemmermeer en Zaanstad om tussen 19 en 30 januari 2015 van plek te wisselen.

Beide gemeenten maken deel uit van de Metropoolregio Amsterdam. 'Door twee weken burgemeester te zijn van een gelijkwaardige gemeente aan de andere kant van de Metropool, krijg je veel beter zicht op de positie van de ander. Ik heb me bijvoorbeeld nooit gerealiseerd dat je met de trein vanuit Zaandam in slechts 13 minuten in het centrum van Amsterdam zit.

Dat is sneller dan vanuit menig stadsdeel. Vanuit Hoofddorp doen we daar 25 minuten over naar Amsterdam CS', aldus Theo Weterings.

Leren is voor iedereen belangrijk en nieuwsgierigheid is voorwaarde voor ontwikkeling en vernieuwing.

De burgemeesters willen hierin graag het goede voorbeeld geven. De Commissaris van de Koning ondersteunt dat van harte. Hij heeft beiden officieel beëdigd als waarnemend burgemeester. Zij kregen daardoor alle bevoegdheden in hun tijdelijke gemeente en moesten dus afstand nemen van de bevoegdheden in hun eigen gemeente.

Beide burgemeesters hebben zichzelf gedwongen om vanuit de positie van de ander te kijken. Hun verwachting was dat de uitwisseling nieuwe inzichten en kansen zou opleveren. Is dat uitgekomen en zouden zij het andere gemeenten ook aanbevelen?

Sterke partners in de regio maar wel met verschillende belangen

Haarlemmermeer en Zaanstad zijn partners in de Metropoolregio Amsterdam; Zaanstad aan de noordkant en Haarlemmermeer ten zuiden van de hoofdstad. Hebben de burgemeesters in de korte tijd informatie gekregen die hun kijk op de regio heeft veranderd? Beiden zeggen nu meer oog te hebben voor de wederzijdse belangen in de MRA. Weterings benadrukt het verschil in positie ten opzichte van Amsterdam. 'Ik zie nu dat Zaanstad veel stedelijker is dan Haarlemmermeer. Zaandam ligt veel dichter bij het centrum van Amsterdam dan ik dacht. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het aaneengesloten stedelijk gebied langs de Zaan- en IJ-oever van Zaanstad en Amsterdam. Beide steden gaan hier vloeiend in elkaar over.'

Faber beaamt het verschil in fysieke afstand tot de hoofdstad. 'Haarlemmermeer is verder weg van Amsterdam dan Zaanstad. Door die snelweg ertussen lijkt de fysieke afstand groter, terwijl wij vanuit elk raam van ons stadhuis bij wijze van spreken Amsterdam kunnen zien. Ik had me overigens niet gerealiseerd hoe groot de impact van Schiphol is op de gemeente Haarlemmermeer: de luchthaven geeft een enorme economische impuls, maar vormt ook een barrière tussen de meeste woonkernen en Amsterdam.'

De burgemeesters benadrukken dat beide gemeenten vanuit die verschillende posities ieder op hun eigen wijze de positie van de Metropool in Europa versterken. De verschillende metropoolgemeenten moeten stevig samenwerken om de positie als de vijfde sterkste economische regio van Europa te behouden. 'Deze uitwisseling versterkt die samenwerking wel!'

Over de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en positionering van de regio Zaanstreek/Waterland en Amstelland/Meerlanden zijn verschillende rapporten verschenen die van belang zijn voor de actualisatie van MRA-visie 2040 in 2015. Beide burgemeesters stellen zich de vraag welke positie zij als grootste gemeente in de subregio moeten kiezen en hoe zij de verschillende gemeenteraden daarbij moeten betrekken.

Dat geldt voor Zaanstad als grote gemeente in de subregio Zaanstreek-Waterland en voor Haarlemmermeer in de subregio Amstelland-Meerlanden.

Burgemeester Faber heeft de Veiligheidsregio Kennemerland bezocht. 'Als verantwoordelijk burgemeester krijg je

crisissituaties. Er zijn daar andere operationele diensten betrokken, zoals de marechaussee. Maar al die diensten zijn zo professioneel. Daar kun je echt op vertrouwen'.

Overeenkomsten en verschillen; nieuwe inzichten

Burgemeester Weterings is op bezoek geweest bij mensen die gedupeerd zijn door aantasting van de fundering van hun woning. 'Dat speelt op grote schaal in Zaanstad waar veel woningen op (korte) houten funderingspalen staan. Met name grenenhout is kwetsbaar voor bacteriële aantasting. Tot 1970 was deze houtsoort bij funderingen van woongebouwen zelfs nog voorgeschreven. Dat is echt een verschil met mijn gemeente,

beheer en de beheerders. Een mooi voorbeeld was het buurthuis in West-Knollendam, met ongeveer 700 inwoners. Dat voelde alsof ik weer thuis was in Weteringbrug of Abbenes. Van die verschillen in aanpak kunnen wij echt leren'.

Waar de gemeenten zich van elkaar onderscheiden is de naamgeving. Zaanstad heeft ruim 40 jaar geleden gekozen voor de profilering van een nieuwe gemeentenaam. De voormalige gemeenten hebben een wit plaatsnaambord en de ANWB voert de naam Zaanstad op de bewegwijzering. Haarlemmermeer handhaaft al 160 jaar zelfstandig de 26 plaatsnamen met het blauwe ANWB bord, Haarlemmermeer zelf is niet te vinden op de bewegwijzering. Theo Weterings: 'Wij zijn benieuwd naar het effect van het hanteren van één naam en wat dat betekent voor de samenhang in onze gemeente.'

'Metropoolgemeenten moeten stevig samenwerken om de positie als vijfde sterkste economische regio te behouden. Deze uitwisseling versterkt de samenwerking wel!'

Burgemeester Theo Weterings en wethouder Jeroen Olthof op werkbezoek i.k.v. funderingsproblematiek in Zaanstad - Fotograaf: Dirk Jongejans

Geke Faber was jaloers op de financiële armslag van haar collega. 'Die werkgelegenheid op Schiphol is echt iets om jaloers op te worden. 115.000 Banen voor een stad van 145.000 inwoners tegenover 50.000 banen voor Zaanstad met zijn ruim 150.000 bewoners. En dan die toeristenbelasting. Met onze anderhalf miljoen bezoekers aan de Zaanse Schans komen wij niet verder dan 220.000 euro, terwijl Haarlemmermeer dankzij de vele hotels op en rond Schiphol jaarlijks 7 mln. binnenhaalt.'

Collega Weterings gunt Zaanstad meer financiële middelen. 'Versterk de balans tussen wonen en werken. Jullie hebben mooie bedrijfsterreinen als Hoogtij en uiteraard het Hembrugterrein.'

toch meer informatie dan als bezoeker. Hoe zit die veiligheidsregio nu echt in elkaar? Daarvan heb ik veel geleerd. Ook van de verschillen tussen de regio's. Dat brengt me wel bij de vraag waarin kunnen veiligheidsregio's van elkaar verschillen en op welke terreinen zouden die verschillen per regio er eigenlijk niet moeten zijn.

'Meer oog voor wederzijdse belangen in de MRA'

Bang voor een crisis op Schiphol was ze niet: 'Ik weet veel van de aanpak van

met veel nieuwbouw van na 1970. Maar geen misverstand, het is niet alleen kommer en kwel. Waarin Haarlemmermeer en Zaanstad erg op elkaar lijken zijn de bijzonder actieve dorps- en wijkbewoners. Daarom bezocht ik ook verschillende buurthuizen in stad en dorp, die door de inwoners zelf worden beheerd en onderhouden. Dat is een verschil met Haarlemmermeer, waar de buurt- en dorpshuizen zijn ondergebracht in een stichting die zorgt voor het

Bestuurscultuur

Beide steden zijn bijna even groot en liggen geografisch dicht bij elkaar. Zowel Geke Faber als Theo Weterings hebben wel een verschillende bestuurscultuur waargenomen. De burgemeesters hebben de raad voorgezeten en de bestuurscultuur ervaren. En daar blijken verschillen in te zitten. Geke Faber: 'Haarlemmermeer hanteert het wethoudersmodel, waarbij de wethouder de voorstellen in de B&W

vergadering inbrengt. Dat lijkt dus op hoe dat bij ministeries gaat. In Zaanstad bespreekt het college het ambtelijke advies. Indien de verantwoordelijke portefeuillehouder voorkeur heeft voor een andere richting, brengt deze dat in de vergadering of staat dat expliciet in het ambtelijk advies.'

Theo Weterings stipt een ander verschil aan. 'In Haarlemmermeer vergadert de gemeenteraad, in tegenstelling tot in Zaanstad, altijd met spreektijd en daar houden we ons ook strak aan. Voordeel is dat voor toehoorders vrij goed te voorspellen is wanneer hun onderwerp aan bod komt. De spreektijd dwingt fracties ook om hun tijd goed te gebruiken. Herhaling van standpunten of uitweiden over bijzaken komt daardoor weinig voor

Theo Weterings: 'Zaanse bestuurscultuur harder dan in Haarlemmermeer'

en legt de focus meer op de politiek-bestuurlijke standpuntbepaling door de fracties. De raadsvergaderingen in Haarlemmermeer zijn alleen nog maar besluitvormend. In zowel commissie- als raadsvergaderingen lichten ambtenaren geen technische vragen toe. Deze worden allemaal aan de voorkant afgehandeld.'

Theo Weterings noemt de Zaanse bestuurscultuur harder. 'Bij ons is de raad meer gericht op consensus, uiteindelijk gericht op gezamenlijke verant-

Opening Holocaust Memorial Day door burgemeester Theo Weterings in de Bullekerk in Zaanstad

woordelijkheid voor de gemeente en minder gericht op het uitvergroten van de verschillen'.

Geke Faber heeft in de twee weken veel opgestoken. 'Ik heb in Haarlemmermeer een paar mooi voorbeelden gezien, zoals een breed presidium onder voorzitterschap van de vicevoorzitter van de raad en het gezamenlijk eten met de raad.

Geke Faber: 'Ik heb in Haarlemmermeer een paar mooie voorbeelden gezien, zoals een breed presidium onder voorzitterschap van de vicevoorzitter van de raad en het gezamenlijk eten met de raad'.

Ik ga met de ervaringen die ik in Haarlemmermeer heb opgedaan samen met raad en griffier kijken welke goede voorbeelden wij in Zaanstad kunnen overnemen'.

Organisatie

De burgemeesters troffen een organisatie aan met loyale en hardwerkende ambtenaren. Theo Weterings: 'Ik heb een heel open en flexibele organisatie aangetroffen. Zaanstad was een van de vier

finalisten in de verkiezing Beste Overheidsorganisatie 2014.

Zelfs de enige gemeente die tot de finale wist door te dringen. En volkomen terecht.' Ook Geke

Faber heeft in Haarlemmermeer een professionele ambtelijke organisatie aangetroffen. 'Maar ik zie wel dat wij ons in Zaanstad zeer gelukkig mogen prijzen met een mooi nieuw stadhuis en dat gun ik de Haarlemmermeerse collega's.'

Sterk aanbevelen!

De burgemeesters hebben de uitwisseling als bijzonder prettig en nuttig ervaren. Zowel binnen het stadhuis als de werkbezoeken daarbuiten. 'Geke en ik hebben elkaar een mooi cadeau gegeven, ik heb hier nieuwe energie van gekregen'.

Geke Faber beaamt dit: 'Ik gun iedere burgemeester zo'n uitwisseling. Soms is de één verder, soms de ander, maar nuttig is het in elk geval. Maar ik zou het niet willekeurig doen. Het is pas echt interessant als je uitwisselt met een

Bezoek van staatssecretaris Wilma Mansveld i.v.m. de leefbaarheid in kleine kernen onder Schiphol

collega met wie je veel mee te maken hebt en met wie je gaat samenwerken. Ik zou kiezen voor een gemeente van vergelijkbare omvang, omdat je dan vrij goed weet hoe het ambtelijk apparaat werkt. Dan kun je én verdiepen én gezamenlijk de vlucht naar voren maken’.

De vraag is of twee weken te kort is? Volgens beide burgemeesters niet. Je kunt je gedurende twee weken goed verdiepen in elkaars problematiek en je een beeld vormen waarom steden handelen zoals ze handelen. Een langere periode kan tot gevolg hebben dat je je stempel gaat drukken op de besluitvorming. Dat is volgens beiden niet het doel van zo’n uitwisseling.

Bij de uitwisseling van de burgemeesters houdt het niet op. Beide colleges beoordelen waarop Haarlemmermeer en Zaanstad gezamenlijk hun energie gaan zetten en hoe zij hun gezamenlijke positie zullen bepalen binnen de discussie over de toekomst van de Metropool Regio Amsterdam. Eén van de stappen daarin is een gezamenlijke raadsbijeenkomst Haarlemmermeer - Zaanstad. De eerste uitnodiging voor verdere uitwisseling kwam van Theo Weterings zelf. Tijdens een interview voor de Zaanse ambtenaren nodigde hij de wijk-

‘Uitwisseling levert nieuwe kansen en inzichten op’

manager van Saendelft (een grote Vinex- wijk in Zaanstad Noord) uit voor een bezoek aan de Haarlemmermeer.

‘Onze vinexwijk Floriande is vergelijkbaar met Saendelft. Jullie hebben de aanpak van de jeugd gekoppeld aan jeugdteams, wij hebben gekozen om dit te koppelen aan jeugdoverlast en te beleggen bij professionals van gebiedsmanagement, jongerenwerk en politie. Ik nodig je uit om te komen kijken en samen te leren van onze verschillende aanpak’.

Burgemeester Geke Faber met staatssecretaris Wilma Mansveld, wethouder Adam Elkazalai en wethouder Tom Horn in dorps huis de Reede in Rijsenhout i.v.m. de leefbaarheid in kleine kernen onder Schiphol

Tips voor een succesvolle burgemeestersuitwisseling:

- Selecteer niet op willekeur, maar wissel uit met collega’s waarmee een bestuurlijke samenwerking bestaat;
- Kies voor een gemeente van vergelijkbare omvang;
- Kies voor een korte uitwisselingsperiode, zodat je een gedegen beeld kunt vormen van de problematiek binnen een gemeente, maar geen stempel gaat drukken op de besluitvorming.